

Pomladanske slike.

1.

Ozginila odeja je studena,
 Pomlajen kaže zemlja nam obraz;
 Nižava, gora zopet je zelena,
 Na dan cvetice zove mladi čas.

Poljubljajo metulji je, bučele,
 In v čašicah si iščejo medic;
 Po logu tihem pesmice vesele
 Razlegajo se lahkokrilih ptic.

*

Ko radost nova vse stvari navdaja,
 Da gora se oživlja in raván:
 I meni radost nova v srcu vstaja,
 In pesmi jasne mi hité na dán.

2.

Vijolice male, zakrite
 Med mah ste in trnje bodeče,
 Pozdravljene srčno bodite,
 Cvetice prijetno dišeče!

Ve, hčerice zgodnje pomladi,
 Otroku in starcu ste mile;
 Saj v šopke vas zbirajo radi,
 Da z vonjem srcé bi pojile.

*

Ponižnost ne išče pohvale
 In svetu ne kaže vrlín;
 Pa skrite ne bodo ostale,
 Na vek jim bo živel spomin.

3.

Pomladno jutro kliče
 Na polje me, na solnéne griče;
 Po cvetih kaplje se blesté
 Kot biseri tako lepé.

Na grobje pot me pelje,
 I tukaj pomlad rože stelje;
 In jutranje se kaplje tod
 Na grobih bliskajo povesod.

*

Ko kaplje zrem rošce:
 Tam biseri, a tu solzíce —
 Neštetih tožnih src solzé
 Na grobja rožah se mi zdé.

4.

Pod skalo potočič veseli
 Izvira in v selo hití;
 Bregove pa zvonček mu beli,
 Trobentica zlata krasí.

Pri vodi otroci pojéjo,
 Pozdravljajo pomlad ljubó;
 V rumenkaste kodre pletéjo
 Pomladnih si rožic zlató.

*

Raduj se, oj družbica mala,
 Veselja ti nič ne kalí;
 Nedolžnost ti v srcu je zala,
 Očesec ti skrb ne mračí.

5.

Slovesno zvonovi zvoníjo,
Razlega veselo se petje,
In luči neštete goríjo
V svetišču, ki venča je cvetje.

Kadílna meglica v višave
Dviguje se danes dišeča;
Krog svete cerkvene zastave
Pa molijo srca goreča.

*

Pomladni se praznik obhaja:
Velíkanoč, praznik vstajenja;
Zmagalec iz groba nam vstaja,
Napočil je dan odrešenja.

6.

Pomladna, mila noč na zemljo pade,
Večernega je zvona vtihnil glas,
Prižgane so na nebu zvezd mirjade,
Priplaval lune blede je obraz.

Ko v tihem miru sladko zemlja spava,
Vtopljeno v misli mi bedí srcé;
Tje v rajske visočine duh mi plava,
V nebo hité kopneče mi željé.

*

Oj, zagrinjalo to je čudno, krasno,
Ki željnemu pogledu skriva raj;
Kakó pač mora biti lepo, jasno,
Kar srcu in očém je skrito zdaj!

Janez Bilc.

Črnošolec.

(Spisal Krasjanin.)

I.

Se se spominjam, kako je sedel na leseni klopici onemogli starček.

Ko sem bil še med bosopetniki in smo letali po vasi od hiše do hiše, prihajal je večkrat k nam, prosil požirka vina ali krajcarja za duhan. »Ubogi Rebula«, rekal je moj oče, »kam si revež zašel?« Če so mu dali krajcar, zahvalil se je starec: »Bog vam povrni in sveti Anton Padovanski!« ter pregibal se dalje na dveh bergljah. Res nekaj čudnega bilo je na njem. Njegova uvela, sesédla postava je še vedno izražala nekako gosposko nežnost, v kateri je pač bujil v svoji mladosti. Skoro bojim se opisovati njegovo telesnost, tako razdejan in raztrgan je bil po celem životu. Ni noga, ni roka, ni okó, ni uhó ni mu več opravljalo odločenega posla. »O moja mladost! Ko bi bil še enkrat rojen, kako bi hotel živeti, kako ceniti svoje duševne in telesne sile! O gorjé, gorjé!« mrmral je starec na klopici in govoril sam s seboj

nerazumljivo. Otroci pa v samih srajcah so se mu smejali ter mu izmikali berglji iz naročja. On pa je še bolj čudne besede izgovarjal, da si nobeden ni zapomnil niti zloga, ter jim žugal s palicama.

Včasih pa smo mu vendar šli po duhana v vaško prodajalnico.

Danes je stari Matejček Rebula privlekel svojo sprhlo, zastarelo suktnjo iz škrinje in napravil se na odhod iz svoje osamele bajtice. Pomolivši v zakajeni latinski knjigi pogledal je v tobačnico, je-li kaj v njej, otipal srečno v žepu rutico za nos, odkašljal se in odhrkal, težavno pljunil pred sè ter nastavljal za prvi korak svoji berglji. Polahko drsaje zapuščal je svoj stan na koncu vasi in nameril proti glavni vasi — Nabrežini.

Gredé mimo svoje rodne hiše, je moral gledati, kako so vozili sinovi njegovega brata obložene posode grozdja v domačo klet. Postal je, krepko zakašljal, da bi ga slišali pred dvorom in mu dali le sam grozdček, ker prositi svoje sorodnike ga je bilo sram. Le hlapci so

mu podali včasih kak dar, da jim je kaj pravil iz svojih prejšnjih let in popridigal lepše nego lastni župnik.

Sorodniki pa mu niso pustili niti na dvorišče.

»Saj je veliko snedel našemu dedu in očetu, ko so ga šolali v Gorici!« so ménili.

Bridko je rezalo starca očitane, toda kar nastavljal je svoji berglji ter drsal dalje. Dospevši v zakotje med poslopji se je ustavil, obrisal si pót s čela in še doli po licu tekočo solzo.

II.

Pred nekaj leti — prav isti dan — pridrdral je železnični vlak iz Italije proti Nabrežini obložen z različnimi potniki. Bolj pri koncu vlaka je sedela medla oseba ženskega spola v revnem vozu tretjega razreda. Črna obleka in belo oglavje nam javita, da se je žrtvovala strežbi trpečega ljudstva v bolnišnicah. Hitela je končati svoje molitve na molku, ker parni vlak ni več tako naglo puhal bližajoč se postaji. Čudna žena v neznani obleki ni govorila našega jezika. Izstopivša je povpraševala, kje stanuje gospod župnik.

Po celi Nabrežini so tekali otroci vkupe ter kazali s prstom neznano gospo. Ženice so postajale na cesti podpiraje se z rokami ob ledja, da bi si glajše povedale redko novico. Deklice pri vodnjaku so stikale glavice druga k drugi ter se smejale, kakor bi bile v rajju. Tujki pa ni vedel nihče odgovoriti na vprašanje.

Toda izza vogla sta pridrsali dve berglji in med njima sesédla, bledezelena postava starega Matejčka, katerega je spremljala tolpa nagajivih otrok. Čudno je gledal neznanko, pozneje govoril ž njo v tujem jeziku kake pol ure. Oba sta se za tem napotila dalje po vasi. Pozorno je poslušal, kar mu je pripovedovala, prosil, da bi mu povedala natanč-

neje, a tujka je vsakrat uklonila glavo, zaprla oči ter korakala dalje. On pa jo je spremljal še bolj bled, da bi mu bili ljudje skoro prišli na pomoč, če bi jih ne bil gledal jezno.

Sprevodil jo je v duhovnišnico ter počakal zunaj. Vaški župnik je slišal deklin klic, da naj pride v pritlično sobo, kjer želi tujka govoriti ž njim. Mož srednje starosti, rejen samo toliko, da se je lahko bril, zaprè »status animarum«, kjer je nekaj prepisoval, vrže nase lepši talar sè svilnatimi gumbi in pograbil na mizi ležeče novine popravi si čepico na glavi ter meri počasno kamenite stopnjice navzdol. Naravno je, da se človek, živeč v prosti naravi, med prostim ljudstvom, odvadi gosposkih malenkostnih oblik ter se vznemiri, slišaje, da ima govoriti s tujo osebo. Tudi župnik je vprašal na stopnjicah deklo, kaj želi tujka. Ko bi sedaj videl, čitatelj, tujko, čudil bi se jej. Glas župnikov se jej je zdel soroden nekemu drugemu, kateri jej je zvenel še v ušesih.

Dolgo sta govorila. Župnik, prej radoveden, javil se je sedaj silo pobitega. Komaj je korakal po sobi sem in tja. Vest, katero je prinašala tujka, morala je biti jako otožna, ker krepkega moža je kar potrla. Moral je sésti.

»Ni vam dala nobenega lista name?« izpregovori naposled župnik. »Ne, gospod! samo prosila vas je, da odpustite njemu, če ga najdete, kakor mu odpušča ona. Jaz ne vém, koga misli. Imena ni povedala.«

»O, draga sestrice!« pretrga naposled vzdih župnikov tišino, »jezila si me, a vendar sem te ljubil. Nemožno in — vendar! Ko si se mi izgubila po svetu, bilo mi je gorjé — rad bi te bil še enkrat videl! Zakaj sem te poslal od sebe!«

Sedaj se zasliši klapanje bergelj in cel tok latinskih pozdravov, ki veljajo domačemu duhovniku.

Prišlec je Matejček Rebula.

Dasi nista bila primerna prijatelja in so občani skoraj čudno gledali, da je hodil Matejček k njemu, čislal je vendar župnik revnega moža, ker sta bila zgodnja prijatelja, sošolca, ter mu je dajal miloščine.

»Kaj ti je pa, prijatelj?« vpraša s hripavim glasom revni možiček, »kake vesti prinaša tujka in kaj ima sploh pri tebi? Tudi jaz sem se pomenil ž njo, izvedevši, da prihaja iz Padove.«

»Nič, nič takega, da bi te zanimalo. No, pa znaj: sestra mi je umrla te dni čisto neznana v tuji zemlji, pomisli . . . Še vedel nisem, kje je.«

»Kako se je zvala po imenu, ali je bila prav tvoja sestra, Gruden? Ali imaš sliko?«

»Glej ga, moram se ti smejati, dasi me je razžalostila vest o njej. Čemu ti bo slika? Počakaj, moram odpraviti tujko, da se vrne v svoje kraje. Vsaj popotnico jej moram plačati. Sam ne vém, zakaj mi niso poslali pisma, temuč osebno poročilo . . .!«

III.

Matejček Rebula se vsede k mizici ter pograbi bližnje novine. Gleda na list, kakor bi čital, toda v mislih se mu vpadablja prejšnja leta z raznimi dogodki. Premišljuje tudi svoje revno stanje, kako lahko bi bil sam enak svojemu prijatelju.

»Kaj tebi, Gruden, ti si mož!« začne Matej Rebula, »česa ti neki nimaš? Toda revež jaz . . .«

»Revež?« poprime mu besedo župnik. »Kaj ste iskali takrat na pokopališču? Sicer se pa ne boj, da verujem kaj o celi strahotni pravljici!«

»Ne veruješ?« dejal je Matej. »O prav od tam izvira vsa moja bolehnost, tam je koren moje nesreče.«

»Kaj ste pa iskali tam?«

»Počasi, prijatelj, dovoli, da si zberem stvar v spominu. Ako bi bil sam prišel, ne bi mi bilo treba sedaj razlagati.« Po malem premolku nadaljuje:

»Kakor véš, seznanila se nas je pred štiridesetimi leti lepa petorica. Ti Gruden, benešk Slovenec, jaz Rebula, Brezar in Milič. Štirje, koji smo bili od teh-le krajev, sedaj že niso več vsi živi. Skupaj stanovali, skupaj dobre volje bili, skupaj se sprehajali, na isti klopi hlače trgali. Saj véš, koliko gorkih smo napravljali starim profesorjem, saj véš, kaki junaki smo bili pri igri, kaki močni pivci vsi razven tebe, dragi prijatelj. Kajti mi smo ga komaj, skoro bi dejal, pokusili, in so se nam še-le razvezali jeziki, — ti pa si jo kar potegnil domov.«

»Spominjaš se, kaki dnovi so cveli za nas, ko sta prihajala moj pokojni oče in mati k meni z vozičem polnim vsega, kar se je potrebovalo za dobro življenje. Mili Bog! Kadar mi je oče razkladal iz zabojčka domači sir, ovčjo skuto na trtnih listih, vonjiva plečeta in temno-rudeče steklenice vina ko solnčni žar, bilo je življenje. Ko bi si človek mogel sedaj s takim podložiti, bilo bi drugače! Toda pokora na stare dni! Ljubi moj Gruden! Pokora, pokora! Milo se mi stori, če se spomnim dobre matere. Koliko toge sem jej prizadel! Morebiti véš, da nas je moj oče enkrat peljal v pivarno, da bi nam pri čaši piva povedal kaj o domu. Materi moji pa ni bilo nič kaj po všeči, da sem se malo pošalil z natakario. Istega dné ni bila nič kaj vesela in zdí se mi, da me tudi ni več imela rada. Oče moj pa so se možato držali ter se posmejali materi: ,Ti, iz Matejčka ne bo kaj prida. Pa samo, da mi ne ostane doma! Toliko ima pri naši hiši, potem pot pod noge, kamor drago!«

»Takrat smo si štirje — tebe ni bilo — nekđaj v dobri volji segli v roke,

mi in še poznejša dva prijatelja Lokar in Vrhnik, da, kdor izmed nas umrje prvi, dá nam številke za loterijo. Polagoma so nam minoli dnevi dijaškega življenja, iz vseh nas izšolal si se le ti in imaš službo. Prvega iz našega kroga pokosila je smrt Vrhnikarja. Kdo se je spomnil naše obljube! Še le razcapani Brezar je pripravil mene in Lokarja, da smo se odločili za ono predrznost. Milič je bil preveč strahopeten, toda nada, da dobimo kaj okroglega za pijačo, navdihnila mu je nekaj poguma, da je šel čakati v zvonik pod mali zvon. Brezar je vse uredil, napravil si piščal, da bi dal znamenje, kdaj je treba zaklenkati z malim zvonom. Jaz sam nisem o celi stvari ni trohice veroval, a tudi bal se nisem: vendar ni se mi zdelo primerno hoditi na grobišče.«

»Kar se nam je takrat godilo, to mi je v spominu, kakor meglena zgodba. Zdelo se mi je, kakor bi zemeljne grude lezle narazen, trava šumela, mecesni votlo bučali. Neznanska teža nam je stiskala prsi. Brezar je videl belo roko štrléčo proti njemu, hotel jo je prijeti, a otipal ni ničesa. Šum je naraščal, udirala so se tla pod nami in slišati je bilo strahotno proseč glas: »Bratje in sestre, pomagajte!« . . .

»Tokrat je zazvenelo klinkanje malega zvona, in ti si se menda takrat vzbudil ter pogledal skozi okno. Zvonenje si slišal tam-le v zvoniku. Videl pa nisi ničesa. Jaz tudi ne. Brezar je trdil, da je videl vse svetlo krog sebe, kjer se mu je udiralo in še več svetlih koščekov mu je ostalo na čevljih in hlačah. Od strahú je kmalu zbolel in umrl, kakor véš, Lokar je shromel, da hodi v dve gubi. Miliča je tudi dovolj pretreslo, ko jo je hotel ubrati izpod zvonika, pa se je nesrečno zamotal v zanjko zvonove vrvi. Bled je sedaj in suh ko stenj, smili se vsem. Mene pa vidiš, da komaj lazim po božji zemlji.«

»Pojdi, pojdi!« smejal se je župnik, »ti in tvoji strahovi; prosto ljudstvo bi tako govorilo. Veter je bil po noči, žrjavi in hudourniki so letali po grobišču, pijani in razburjeni ste bili in po tleh vam je svetil fosfor sprhlih kostij. Sicer pa — česa si ne ustvari užgana domišljija! Pričakoval sem, da si več rešil iz svojih šolskih razvalin, toda vidim te bolj nevednega, bolj strahljivega, nego bornega kmeta! Miliča pa mi ne objokuj, raje samega sebe! Saj je prežgan od žganja.«

Stari dijak je obmolčal v zadregi, kam bi navrnil govor. (Dalje.)

Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

XVI. Prevare in spletke.

Kršmi za dolgo mizo je sedel rajni Prekúč, dobro se gostil in svojo ženo hvalil. Že se je naložil mastne pečenke, tudi zamočil jo je že dobro z okusnim dolenjcem, pa ker

je danes zanj nekak praznik — prodal je namreč največjo kravo koroškemu mesarju za visoko ceno — ne more se lahko odpraviti proti domu. In kolikor dlje sedi, toliko radodarniši je s hvalo.

»Moja Nežica je pa res pridna«, dejal je slednjič, spomnivši se, kako izvrstne pečenke si je on danes privošil; »z

vsem me moja Nežica tako lepo pre-skrbi, pa kako postrežljiva je! Zakaj bi jej tudi jaz ne napravil kakega veselja? Danes jej moram jaz malo postreči, se-véda, moji dobri Nežici. Zavijte, zavijte, mati krčmarica par koščekov današnje pečenke v papir, da jo ponesem svoji Nežici!»

Prijazna krčmarica mu kmalu prinese zaželene pečenke. Prekûc zavitek dobro spravi in se počasi zmatohá domov.

* * *

Dva dni pozneje bil je Prekûc spet v taisti krčmi. Danes ni take volje, kakor je pred kratkim, ko je vzel nekaj seboj za svojo »Nežico«. Silijo ga z govorico, pa mu le ne gré. Torej ga vpraša krčmarica: »Kaj pa vam je danes, da se vam nič ne ljubi, pa vendar niste kaj pogretega pojedli?« »E, kaj pogretega«, zadere se nejevoljni Prekûc, »saj sem imel ‚pečeno‘ in varno skrîl v peč zadaj za mesteje, pa je vendar dobila ‚stara‘ v svojo pest in v svoja lizasta usta vse, kar sem si zadnjič prinesel domov za poboljšek drugega dné.«

Vsi se zavzamejo nad ljubeznjivostjo tega zakonskega moža. Krčmarica se hoče potegniti za njegovo ženo očitaje Prekûcu, da se mu skrbna žena prav nič ne smili, in da je bila zadnjič le »moja Nežica«, danes pa kar »stara«. Toda trdosrčni Prekûc se za vso to grajo ne zméni in nadaljuje: »Malo mesa imam danes v tej-le rutici, ker bi rad imel kaj gorkega in tečnega, predno grém popoldne na Trbiž, pa ne vém, ali mi je bo »stara« privoščila; na meso je kar volk.«

Pri zadnjih besedah stopi Miha v sobo. Hitro mu gostje povedó, kako skrben je samopašni Prekûc za svojo ženo.

Miha na to ne reče kaj posebnega, a misli si: taka zakonska ljubezen se mora poplačati tudi s primernimi obrestmi.

Nekaj časa sedi Miha tiho za mizo, potem gré nekoliko iz sobe, pa se kmalu vrne. Vsede se prav zraven Prekûca, oziroma poleg kupljenega mesa. Ko se Prekûc pomenkuje sè svojim sosedom na drugi strani, odveže Miha robec, vzame meso iz njega in zvije vanj ožeto

pomivalko in košček opeke ter varno zaveže v prejšnji robec. Z izmaknenim mesom gré h krčmarici ter jej naroči, naj je kmalu, ko odideta s Prekûcem, pošlje Prekûcovi ženi.

Miha se zopet vsede za mizo. Za nekaj časa reče Prekûcu: »No, kdaj pa pridete kaj moje konje pogledat, kakor ste mi oni dan obetali?« »Saj še danes lahko to storim«, odgovori Prekûc, opozorjen na svojo obljubo. »Če greste kaj kmalu domov, grem pa kar z vami, le toliko se s potjo oglasim še doma, da svoji »stari« izročim to-le mescé.« »Dobro, dobro«, pritrđi mu Miha, »plačava, potem pa se lahko précej napotiva.«

Med potjo, pol ure dolgo, pomenkujeta se mirno o vsakdanjih rečeh. Prišedši pred Prekûcovo hišo, pokliče Mihov spremljevalec svojo ženo, ki tudi brž pride na vežni prag. Mož pomolivši jej culico reče: »Na, to-le mi skuhaj, jaz grem z gospodom konje gledat!« Naša znanca se podasta naprej po cesti, Prekûceva Nežica pa stopi nazaj v kuhinjo.

Odvezavši robec, zagleda presenečena žena, kaj jej je ljubeznjivi mož ravnokar ukazal skuhati. Ne vé, ali naj se smeja, ali togoti, ali kaj naj stori. Najboljše bo, misli si slednjič, če grem za njim.

Kmalu je v Mihovi hiši. »Kaj bom pa vendar danes skuhal?« vpraša svojega moža. »Kar sem prinesel«, odreže se kratko Prekûc. »Tako? Kje pa si vendar dobil to?« nadaljuje začudeno žena. »Saj véš, kje se kupuje meso. Ali misliš mari, da sva si s tistim v žlahti, ki pse v zanjko lovi?« In skrbna žena zopet povzame: »Torej, to naj ti skuham, kar si ti prinesel?« Prekûcu se oči zažaré in še enkrat zatrdi: »Boš li mar kaj druegga, ali se -ti meša, ali kaj?« In bolj sam za-se pristavi: »Saj se mi je zdelo, da mi še teh koščekov ne bo privoščila.« »No, pa bom, pa bom«, pomiruje ga žena, »ker že ravno svojo tiščiš.« To izgovorivši gré z glavo zmajevaje proti domu.

Pred hišo jo je že čakal sel z resničnim mesom. Ta jej razloži vso spletko. Od svoje žene jo izvé drugi dan tudi prevarjeni Prekûc.

(Konec.)

Srečen lov.

(Humoreska. — Spisal M. O.)

(Dalje.)

II.

Dobro četrť ure od Mostarjeve krčme stoji še Kržljeva kočā. Kdor jo je poznal takrat, ko je gospodaril v njej še rajni Krželj, oče našemu Francku, videl bi lahko, da je od tistega časa ni nikdo drugi popravljal in predelaval, nego mojster čas. Prav borno je izgledalo in izgleda to malo poslopje. Štirioglato, leseno imelo je štiri mala okenca, pa vseskozi piškava, hrastova vrata. A Francek Krželj je bil vendar-le zadovoljen z ubornim svojim bivališčem. »Zame je dovolj trdno«, običaval je reči, »do moje smrti se ne bo podrlo. Potlej pa, ko mene in moje Barbe več ne bo, potlej tudi najine palače ni treba na svetu. Čemu li? Otrôk nimava, ‚svojih‘ bi pa še nobeden ne hotel te podrtije, ako bi mu jo tudi rekel zapisati v testament.«

Izza visokih gôr je ravno vshajala luna, ko je prispel naš Francek omenjenega večera iz krčme domov. Hitro je bil hodil in, ker je bil tudi precěj pri letih, kakor smo bili zgoraj omenili, bil je reva domov dospevši tako spehan, da ga je »ljuba njegova Barba« kaj ljubeznjivo pozdravila, češ: »Tepec stari, kaj ti je bilo treba tako letati, da sopihaš kot kovaški meh.«

A Francek se je še enkrat globoko oddahnil, potem pa je zavrnil ženico, češ: »Tiho, stara, treba je bilo leteti, pravim ti, treba.«

Radovedna ženica pa je hotela vedeti, zakaj in kako in kje in . . . vse natančno, no, kaj bi že govoril.

Rad jej je jel razlagati Francek. »Ali imaš še celega onega zajca, ki si ga bila dopoludne privlekla od nekodi, da ga jutri ‚razcukava‘?« povprašal jo je.

»Kaj pa te ta briga?«

»Povej, če ga imaš še celega, pravim ti, prosim te«, hitel je Francek dalje.

»Imam. Kaj pa, kaj?«

»Saj pravim; vse ti povem, ljuba moja Barba! Lej, jutri gremo na lov.«

»In celega zajca misliš nesti sabo? Bès ti želodec in trebuh! Ne boš ga ne!« Barbo njegovo ljubo je pograbila jezica.

»Ne, ne«, tolažil jo je Francek. »Poslušaj, do konca poslušaj, potlej boš zinila svoje. — Na lov gremo: jaz, gospod učitelj in pa Rusov študent. Povabil sem ja bil s seboj, véš, povabil in — samo tebi, Barba moja ljuba, bodi rečeno — da sem se bil zarekel, prenaglil! Pokesal sem se takoj, celo pot sem se kesal in še se kesam. A zakaj? Spomnil sem se, kako grozno nesrečen sem vedno na lovu, da nikoli ničesar ne ustrelim, spomnil, da bi se mi moglo jutri takisto pripetiti. In potlej? Oj Barba moja ljuba, sramota, sramota! Toda, ker sem se enkrat zarekel, prenaglil, kaj mi je storiti? Zavarovati se je treba proti sramoti, ki me lahko doleti. A kako? Jaz vé m, kako. Tako-le, čuj, Barba moja ljuba: Ti boš dala tistega zajca, ki je še cel, samo ranjen od broka, ki ga je zadel, — kar je pa čisto nalašč — a jaz ga ponesem še nocoj v gozd na Pešivnico, kamor odrinemo jutri na lov. Čuješ, Barba, še nocoj, zato sem tako letel od krčč —«

»Krčme! Ta je lepa! Zopet si bil v krčmi! Lej, lej! Pa kako na lepem si se izdal! Že dobro, že! Ne bo nič s tem, kar čenčaš, če tudi do jutri zjutraj pripoveduješ. Boš vedel, grdoba, pohajkovati vedno po krčmah, jaz pa naj bi trpela in se mučila kot črna živina, če hočem, da imava kaj jesti.« Tako se je hitela jeziti zakona boljša polovica.

A Krželj jo je brzo ugenil. »Barba, Barba«, je dejal, »kaj si ob pamet, da tako rohniš? Nikari vsega napak obračati! Od soseda Krčona gori sem tekkel — tako sem i hotel reči — pa mi pristrižeš besedo!« In modroval je dalje: »Strah me ne bo, če grem še nocoj tja, saj sem bil vojak-korenjak; a iti moram, za čast mi je. Zajca položim lepo za kak grm, jutri pa, Barba moja ljuba, ko bomo lovili vsak po svojem kraju,

zavijem jo tja, nabijem puško, ustrelim in ‚morto!‘ zavpijem, zadenem ga čez ramo zajca in — Hè, Barba, to bo, to bo! Onadva bodeta kar gledala in strmela in čudila se, češ: ‚Francek Krželj, ta pa, ta!‘

Konec je bilo razlaganju. In Barba? Nič prav pri volji ni bila dati zajca, toda, kaj je hotela? Saj se jej je moral smiliti mož, če bi imel priti v toliko sramoto, da bi vpričo take gospòde ne imel ničesar domov nesti. Vse eno je pa tudi, če snesta zajca v nedeljo ali pa v ponedeljek; en dan bo starejši, sicer nič.

In Barba je dala zajca.

Francek Krželj pa ga je pograbil z vso radostjo uboge svoje duše in haló! — naravnost proti Pešivnici jo je mahnil ž njim. Luna je svetila in kot smeje se krasno obsevala kasnega lovca. Vse tiho je bilo v okrogu, le tu pa tam se je zglasila kaka nočna ptica sledèč plenu svojemu. Da je imel Francek Krželj puško pri sebi, posvetil bi jej bil presneto ter pokazal, kaj se pravi kvakati in vpiti, kadar molči vse drugo; a ni je imel puške! Urno je stopal Francek, kar je mogel, da bi bil le tem prej zopet

doma. Zajec mu je visel čez ramo in Francek se je pri luninem svitu sedaj pa sedaj radostno ozrl nanj ter ga včasih i pobožal z desno svojo. Zrl je v ubitem zajcu jutrajšnji plen svoj, svoje veselje in nado.

Ne bomo spremljali moža celó do gozda in spet nazaj, kajti to bi ne bilo prav nič zanimivega. Omenjamo le, da je bila ura blizu na dvanajstih, ko je Francek Krželj odpravivši svojo stvar, legel k počitku. Malo je bil še prej pokaran: da tako pozno nemir dela po hiši, da bi vsega tega ne bilo treba, itd., a vse to je povžil Francek z mirno dušo in neizrecno slastjo, tako, da smo lahko prepričani, da je bil vkljub vsemu zadovoljen tisti večer. Saj je tudi smel biti. Jutri se pokaže svetu njegova lovska spretnost. V prvo bo pomeril, v prvo ustrelil in »morto«! — Ena misel je sicer bila, ki je kalila Kržlju ob takem spominu samoveselje in zadovoljnost, namreč: kaj pa, če bi onadva spoznala zajca, da je že prej ubit? A i te misli se je vedel Francek urno znebiti. »Gospòda je gospòda«, dejal je pri sebi, »zajca ne pozna drugačnega, nego-li na krožniku!«

(Konec.)

Tožbe.

1.

Spet pojó nam drobne ptice,
Z nova je oživel les,
Cvetja in zelenja pómlad
Nam prinesla je z nebés.

Mnogo radosti razkošne,
Pa i mnogo zrèm solzà,
Kaj je pómlad čarovita,
Če ne pride do srcá? —

Radost z žalostjo je v zvezi,
Sestri zvesti sta vselèj,
Žitje sladko, žitje grenko —
Vedno je na zemlji tēj.

2.

Mehkužnost krog človeštva se ovija,
Razkošja bajne je mamé milote; —
Ljudjé brané resnice se, lepote,
Uzore svet današnji v prah pobija.

Opévaj, kar ljudem posebno prija,
Strastém ponujaj vedno le sladkote,
Razderaj vero, nove kuj zarote,
In čislana bo tvoja poezija.

Odkrivaj pa človeštvu zlo gnjusóbo,
Kar v tebi tajno kot zaklád se skriva:
Ne bodo kaj posebno te částili.

Ljudjé poznajo dobro svojo zlóbo,
Vedó, da je pogubna, zaničljiva:
Pa vendar so in bodo jo slavili.

Trpin.

O spiritizmu.

Kritična studija.

(Piše dr. J. Janežič.)

(Dalje.)

Spiritisti so najraje sami med seboj in pri sejah pazijo najbolj na-to, da vidijo in slišijo prav mnogo čudovitih rečij, a ne prašajo veliko, je-li vse istinito in v koliko je čeznaravno. V sejah, kakoršne smo popisali zadnjič, godi se večina pojavov, in te popisujejo udje takih družeb. Zato je pač marsikaj dvomljivega in malo verjetnega. Take so knjige: Allan Kardec: »le livre des médiums«¹⁾ in »le livre des esprits«²⁾; Perty: »der jetzige Spiritualismus«; Owen: »das streitige Land«; Home: »révélations sur ma vie surnaturelle«³⁾; Perty: »mystische Erscheinungen«. Taki so po vrsti skoraj vsi spiritiški listi in časopisi. Celó učenim možem se ne smé vselej verjeti, kadar prenavdušeno pišejo za spiritizem. Tako je z učenim naravoslovcem Wallace, sodnikom Edmonds, doktorjem Bloede v Ameriki in mnogoterimi Evropejci. Zeló previdni so bili: Crookes, Zöllner in nekateri drugi, ki so pa med resnico našli prevaro. V takih okoliščinah je za preiskovanje slabo pre-skrbljeno in so vrata na stežaj odprta sleparjem, zato tudi mi ne moremo teh pojavov v poštev jemati. Le toliko smemo trditi: veliko število spiritistov méni, da vse to delajo razni duhovi, in ne dajo si vzeti prepričanja o istinitosti teh prikaznij.

Zato se bomo ozirali samo na pojave, v katerih nahajamo vsaj nekaj previdnosti in natančnosti. Začnimo s prvotnim pojavom plešočih miz.

a) Plešoče mize.

Družba séde okrog mize, položi dlani tako na mizo, da se z mezinci dotikajo, in kmalu se začne miza gibati in vrteti, osebe se morajo gibati in vrtéti za mizo.

Spiritisti pripovedujejo o slučajih, v katerih se je miza na povelje brez vsega dotikanja gibala in vrtéla.

Dva bolj potrjena slučaja naj zado-stujeta.

Prvi stoji pri spiritiškem pisatelju: Allan Kardec.¹⁾ »Na francoski vojni la-diji v kitajskih vodah so se vsi mornarji ukvarjali z mizami. Klicali so duha nekega poročnika, ki je bil umrl pred dvema letoma. Pride res in s trkanjem mize pové: ,prosim vas lepo, povrnite kapitanu dolžno vsotico frankov, katere mu žal v življenju nisem mogel plačati. Živa duša o tem dolgu ni ničesa vedela, celó kapitan je bil pozabil. Ko pa pogleda v knjigo, res najde nekaj malega, a prav toliko, kakor je povedal poroč-nikov duh.«

Za istinitost povedanega dogodkajamči Allan Kardec. Verjetnejši je ta-le slučaj: Dialektično društvo v Londonu je sklenilo navlašč preiskovati, kaj je na tem spiritizmu. Odsek te družbe je preiskoval s potrebno previdnostjo pojave in tako poročal društvu: »Krog velike težke mize je sédlo enajst oseb. Kmalu smo čutili gibanje, udarce, glasove čez 40 minut. Potem smo vsi zaobrnili stole, da so naslonjala bila obrnena proti mizi, pa več nego devet palcev proč. Na to pokleknemo vsi na stole in naslonimo roke nanje. Tako smo imeli vsi noge od mize proč stegnene in roke so štiri palce visoko nad mizo počivale, v tem stanju je bilo celó nemogoče mize dotakniti se. Ni pretekla ena minuta, že se premika miza na levo pet palcev in zopet na desno do dvanajst palcev daleč, v drugič štiri palce, v tretje šest palcev daleč. Zdaj smo vsi vzdignili roke na čevelj daleč nad mizo, in premikala se je ravno tako. Na zadnje smo od-

¹⁾ Knjiga posrednikov, ²⁾ knjiga duhov, ³⁾ razodenje iz mojega nadnaravnega življenja.

¹⁾ Buch der Medien str. 76 sl.

maknili stole še bolj nazaj in roke prekrižali na hrbtu in miza se je premaknila trikrat tako, kakor poprej. Plinova luč je gorela ves čas svetlo. K sklepu smo razdrli celo mizo, pa nismo našli nič nenaravnega.

Ta poskus so ponavljali večkrat v pričo Crookes-a, ki se je sam trudil priti na sled kaki goljufiji, pa ni bilo mogoče.

Poskušal je tudi Crookes sam pod različnimi pogoji in previdnostimi in je prišel do sklepa, da niti človek, niti kakova skrivna priprava ne dviga in premika mize, ampak da mora biti neka druga moč — duh —, kateri napravlja tako gibanje.

»Dialektična družba« v Londonu je sicer zavrgla poročila svojega odseka, a ne zaradi nezadostnih dokazov, pač pa zato, ker je vse pričalo zoper njene nazore. Odsek je poročilo objavil na svojo roko.

Mnogovrstne druge čudovite reči se beró pri spiritistih, kako se gibljejo razne stvari pod oblastjo duhov. Tako piše profesor Zöllner v svoji zgoraj imenovani knjigi o Slade-u: »Hoteli smo poskusiti, ali ima ta mož kakov vpliv na magnetno iglo. Postavimo magnet v dobro zaprti posodi na mizo. Slade potegne z roko čez kompas a ta se — ne gane; potegne drugič in magnetna igla se zasučee, kot o približanju močnega magneteta.«

Drugi večer so bili zopet zbrani pri Zöllner-ju njegovi tovariši in dr. Slade. Kmalu se naznani duh. Slade dene nožek na tablico in jo z eno roko držeč porine na pol pod mizo. Kar hipoma poskoči nožek več ko za čevljev visoko in pade odprt na mizo. To se je gospodom čudno zdelo, a da bi jih Slade ne prekanil, položili so še enkrat poleg nožka tudi kos črtalnika na tablico in so tam napravili znak, kjer je oboje ležalo. Slade zopet porine tablico na pol pod mizo, in glejte, nožek poskoči in pade na mizo kot prvokrat, kos črtalnika pa je ležal mirno na svojem mestu na tablici, kamor so ga bili položili.

Enako zanimive reči so se godile v sobi profesorja Zöllner-ja v torek 11. decembra 1877. Prisedovala sta profesorja

Weber in Scheibner in posrednik Slade. Mizo postavijo sredi sobe in sedejo na okrog. Komaj sklenejo roke, že začne zvonček pod mizo nastavljen zvoniti in kar hipoma se zapodi iz pod mize po sobi do deset čevljev daleč. Kmalu potem se začne miza ob steni priklenena tako gibati, da se zraven stoječi stol zvrne, in vse to je stalo pet čevljev proč od Slade-a, ob enem se je omara za knjige močno gibala.

V drugi seji so prinesli seboj harmoniko ter jo postavili pod mizo zraven zvončka. Slade še nikdar prej ni videl harmonike in ni znal prav nič igrati. Prime vendar harmoniko v desno roko, pa narobe, tam kjer ni tipek, levo roko položi zraven drugih na mizo, z desno pa sloni tako, da je roka sicer na mizi, harmonika pa visi pod mizo. V trenutku začne harmonika igrati in zvonček zvoniti pod mizo. Čez en čas podá Slade harmoniko profesorju Scheibner-ju in tudi v njegovi roki je igrala, kakor prej in zvonček je zopet prikladal pod mizo. Opazovali so roke in noge Slade-ove, pa niso mogli najmanjšega znamenja zapaziti, da bi on igral s harmoniko in zvonil z zvončkom.

Posebno dobri posredniki plavajo tudi sami po zraku. Profesor Crookes pripoveduje o Home-ju, da ga je trikrat videl popolno v zraku visečega, enkrat je sedel v naslonjaču, drugokrat je klečal na stolu in tretjokrat je stal na njem in se stolom vred se je dvignil kvišku. Za priče imenuje grofa Dunraven-a, lorda Lindsay-a in kapitana Wynne-a, ki vsi trije trdijo, da so z lastnimi očmi tak prizor gledali in so zagotavljali, da je goljufija bila čisto nemogoča. Crookes meni, da se tacim pričam mora verjeti.

Običajna reč v spiriškich sejah je tudi trkanje, praskanje, škripanje, pokanje in razni drugi glasovi. Ti glasovi so mnogovrstni in silno različni, od lahnega pikanja žepne ure do mogočnega udarca s težkim kladvom, od počasnih udarcev do silno urnih vršéčih vrtincev. Glasovi tičev in živalij se slišijo ter človeška govorica in petje.

Pri gospej Fox-Jencken-ovi je profesor Crookes te pojave preiskaval z vso natančnostjo, pa ni mogel najti ne ročnih

priprav ne druge urnosti za enake glasove, torej méni, da mora biti — duh —, ki vse to dela.

Navadno to trkanje ni preveč nadležno in sitno, včasih so pa duhovi močno nadležni in surovi in se s prisedniki šalijo na prav pobalinski način in tudi škodo delajo.

b) Svetli pojavi.

Svetli pojavi so bolj redki in slabi in se le v tëmi vidijo. Težko jih je na tanko pregledati in le z največjo previdnostjo je verjeti, kar se nam kaže. Crookes nam poroča, da je rabil največ pazljivosti in da more za gotovo po-

ročati o takih svetlih pojavih. Krogla, podobna kurjemu jajcu, svetla in trda je plavala po sobi brez šuma tako visoko, da je nihče ni mogel z roko doseči. Slednjič je prišla na mizo, kjer je trikrat kot s kamnom trčila in potem padla na tla, kjer je izginila.

»Iskre so švigale nad glavami prisednikov, zabliskalo se je, kolikorkrat sem hotel. Iskra je šinila iz mize do stropa in je padla zopet nazaj. V roke sem dobil večkrat mal žareč kristal. Svetel oblak je plaval po sobi do solčne rože, katero utrga in položi neki gospej v naročje.«

(Dalje.)

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

(Spisal dr. Fr. L.)

„Godec.“ Poleg narodne pravljice o vrbskem jezeru. Spisal Anton Funtek. V Ljubljani. Ig. pl. Kleinmayr & Fedor Bamberg. 1889. 12°. Str. 100. Cena: nevezan 1 gld. 20 kr., vezan elegantno z zlatim obrezkom 1 gld. 80 kr., po pošti 5 kr. več. — Ne samo, da ni neumestno, ampak naravnost potrebno pred kritiko sámo nekatere stvari opomniti. Kakor je dolžnost kritikova, da prevdari natančno, predno piše, da loči dobro od slabega, da tu hvali, tam graja, tam svetuje: tako je pa treba tudi kritike čitati s prevdarkom, in dobro premisliti, kakšna je splošna sodba in kakšna je sodba o posamnostih. Skoro najmanj so odločilni izrazi: dobro, manj dobro, vrlo, itd. Od takih izrazov ni odvisna kritikova sodba in iz njih se ne more povzeti mera o vrlini kritikovanega dela. Čitatelj mora vedno pomniti, da kritika je skoro vselej relativna, to je, ozira se na namen pisateljev, na stališče, na katerem sicer stoji, na njegove druge proizvode, itd. Drugače sploh ni mogoče kritikovati. Recimo, da imamo pred seboj malo zbirko malih povestic in pesmic za otrôke, katerih nekatere so prevedene, druge prenarejene, a v lepem jeziku, z blagim namenom, umljive, lahke: ako je kritikuje kritik, kaj hoče reči drugega, nego: ta mala knjižica je dobra, primerna svojemu namenu? Kritika je res ugodna. V drugem slučaju se kritikuje izvirno pesniško delo znamenitega pisatelja, ki hode imelo v slovstvu vsekako svoje mesto. Da tak izvirni proizvod po svoji pesniški vrednosti, po nadarjenosti pisateljevi, po vplivu na občinstvo mnogo

presega malo zbirko otročjih pesmij, kdo ne vé? Toda, kaj pa kritika? Med drugimi opazkami, nasveti, sodbami, nahaja se zopet kak »dobro, vrlo, primerno«, ali pa tudi »manj dobro, ne more se priporočati« itd. Torej, kakšna je sodba o enem, kakšna o drugem umotvoru? Površnemu čitatelju, ki zapazi k večemu nekaj takih izrazov, zdelo bi se, da je prvi spisek celó na višji stopinji, nego drugi. In zares mnogi čitatelji nečejo umeti, kakor uči izkušnja, nič drugega, nego take izraze. Še veliko hujše se kaže ta omejenost gledé kritike, ako je čitatelj na strankarskem stališču. Za pisatelje svoje stranke zahteva samo ugodne, za nasprotne pa samo neugodne kritike. A kritika ne bodi nobeno: kritika kaži, kar je dobrega, zavračaj, kar je slabega sine ira et studio. Čitatelj pa ne gledaj samo na besede, gledaj na misel, in le celotnost sprejmi za sodbo.

To sem moral opomniti, ker sem se večkrat prepričal, da kritike mnogi niso tako umevali, kakor bi bilo treba. Opomniti sem moral to pred kritiko o delu, ki se po svoji umetni obliki, po svojem naslovu in po svojem pisatelju naznanja kot znamenito in vredno naše pozornosti.

Delo je epično; na naslovni strani se to naznanja: »poleg narodne pravljice o vrbskem jezeru«. A niti po nepretrganem pripovedovanju, niti po obliki ni to delo strogo epično, marveč lirika je preveva, kakor vezenina enostavno tkanino. V tem jo je pogodil pisatelj, ker se to strinja z namenom, da bi čitatelja ganil.

Snov, katero opeva (»opisuje«) pesnik, je ta-le: »V prekrasno dolino, kjer se zdaj prostira vrbsko jezero, zaide po mnogem potovanji godec. Ljudstvo v dolini živí razdivjano; za božje besede se ne

méni nihče, pač pa pijó in plešejo noč in dan. Tuji godec jim prihaja ravno prav; ko jim zaigra na ples, tedaj čuti vsakdo demonsko silo njegovih goslij; vsakdo mora plesati po nikdar slišanih glasovih. Tod, v prostorni dvorani, zagleda se godec v bohotno Zalo, hipna čutna slast združi njijni srci. Ali précej drugo jutro vidi godec v gozdu nedolžno Anko, ki venča Boga na križi; zdajci vstane v duši njegovi razpor, ali preslaboten je, da bi se odrekel Zali, samo hudi boji mu razdvajajo srcé. — Anko vidi znova v cerkvi, vidi jo še enkrat v gozdu, kamor ji je velelo srce, ki se je tudi vnelo za tujega moža, in godec odhaja s sklepom, da hoče pričeti drugačno življenje, da hoče postaviti »čist oltar ljubezni čisti«. Zgodí se drugače. Ko dojde k Zali s prošnjo, naj ga oprostí prejšnjih občanj, zmami ga znova to bujno dekle; v njeni bližini pozabi bitja, ki bi mu moglo biti rešni angelj — in ko se zavé, vzdrami se mu pekoč kes in do cela zbeگان zapustí dolino, da nihče ne vé, kdaj in zakaj. Šibka Anka mrje od srčne bolesti; prav ko umíra, odpró se duri in godec, katerega je obup privedel nazaj, zgrudi se ob smrtni postelji. Velikanoč je tu; ljudstvo v dolini živí razkošno navzlic svetemu času, navzlic temu, da se pojavljajo čudne prikazni prirodne: na veliko soboto se zberó v gostilni, kamor jih zove zbeگان godec, tam jim igra na bogokletni ples — o polunoči se vsuje pogubljenje v dolino. Zatvornice nebeške se odpró, voda bruha iz zemskih tal, bliski švigajo, rešitve ni nikomur. Godcu se privija smrtno preplašena Zala, da bi umrla poleg njega, ali on jo pahne v vode; zdajci se zablisne, žveplen duh se prostré nad vodami, godec omahne v valove od strele zadet. Voda narašča, preplavi dolino, in to je današnje vrbsko jezero.« Tako je ob kratkem pesnik sam razložil vsebino »Godcu« v št. 96. »Slovenca«. Citatelj se morebiti spominja, čitajoč to vsebino, pripovedek, katere je slišal v svoji mladosti, kakor sem jih slišal sam, o »jezeru«; narod pa ne loči v pravljici navadno jezera blejskega od vrbskega. Kolikor vém, slove pripovedka tako-le: Na onem kraju, kjer je sedaj (vrbsko) jezero, bili so zeló brezbožni ljudje. Plesali so v petek in svetek in živeli brezbožno; za cerkev, za duhovnikove opomine se niso nič brigali. Zlasti pa se je njihova brezbožnost kazala v tem, da so zaničevali tudi sv. Rešnje Telo. Mašnik je šel — menda — trikrat mimo, noseč sv. popotnico, a prav takrat so za nalašč razgrajali plesalci in se rogali mašniku. A kazen je prišla. Neko noč pride med rajajočo družbo možiček, noseč sodček pod pazduho. S krikom ga pozdravijo razbrzdanci, češ, da jim bode vina točil. A mož jim odvrne resnobno, govori jim preteče besede, a brezbožneži se še bolj rogajo. Sedaj je blizu polnočna ura, razgrajanje najhuje. Tedaj odpré mož sodček, voda teče in teče in h kratu divja vihar zunaj. Groza popade vse, hoté bežati, a prepozno je, tudi zunaj lije — in voda zalije nazadnje celo dolino. — V tej obliki je pravljica med prostim narodom zeló razširjena, a tudi v drugih oblikah; slišal sem jo sam pogostoma, a različno pripovedovati. Tudi izven slovenske domovine je dobro znana v podobni obliki.

Pravljica sama je pač mikala pesnika: lepi kraj, narod živeč v izobilju in razkošnosti, strasti, nadnaravne moči . . . to je mikalo. Dala bi se kaj dobro porabiti v kratki — baladi. A za daljši epični spev ta predmet ni. Ako je pa želel pesnik vendar le ustvariti daljši proizvod, moral je osnovati dejanje, in v dejanju zanimive spletke in zanimiv razvoj. To je tudi dodal pesnik sam »iz svojega«, ustvaril si junaka in izmislil si primerno dejanje. Junak ta je »godec«, dejanje godčeva dvojna ljubezen, okvir dejanja pa hudobno počenjanje prebivalcev ondotnega kraja.

Gotovo je pesnik po tem načinu ravnal previdno in umno. Vpraša se le, ali se ujemata glavna oseba in pa glavno dejanje z »okvirom« ali z okolnostimi, katere je pesnik povzel iz pravljice. Te okolnosti so: hudobno počenjanje ljudstva in vsled tega strašna kazen božja. Zdi se, da godec ni sicer popolnoma zavržen človek, toda ni daleč od popolnega prepada; zagnal je od sebe vero, ne briga se več ne za dobro, ne za slabo. Nekaka »demonška« moč ga je obsedla, in zato tudi sam o sebi ne sodi preveč milo, rekoč: »Iz pekla bi ti ustvariti mogla svetla mi nebesa«, imenuje se »izgubljenega, nesrečnega človeka«. (Str. 44, 45.) Dejanje je samo na sebi — ne kakor je je popisal pesnik —, tudi primerno strašnemu koncu: godec se udá grešnemu nagnenju do Zale in vrhu tega konča na telesu in na duši nedolžno dekle Anko. Sevéda, natančno v te okoliščine bi ne spadalo drugo dejanje, kakor zares zeló grešno dejanje, na katerem se kaže jasno hudobija tamošnjih prebivalcev. In tudi glavna oseba, ali vsaj ena važna oseba mora biti zeló hudobna, da nekako predstavlja hudobijo drugih. Zlobnosti nasproti pa potrebuje pesnik tudi vsaj ene dobre osebe in njihovega delovanja za dobro stvar, za poljšanje ljudstva. Potemtakem bi smeli glavno osebo in glavno dejanje tako označiti, da se kaže v njih velika hudobija, velika krivda, za katero je pravična kazen — potop po nadnaravni poti. Le tako imamo v celem spevu enojnost, eno misel, eno mer celemu gibanju. Ta misel bi bila: za nenavadne hudobije pridejo nenavada dne kazni, in poleg te misli tudi: nenavado hudobijo stori, kdor se udá razkošni ljubezni in premoti nedolžnost. Te misli, pravim, ujemale bi se popolnoma z razvojem, koncem, bodisi pesnikove povesti, še bolj pa z narodno pravljico.

Teh mislij si nisem sam sestavil, ampak povzel iz umotvora samega. Sedaj pa poglejmo, ali se je pesnik držal tega ravnila in vlil svojo snov v to celotno in enotno obliko! Deloma pač. Saj kaže pesnik nekako stopnjevanje, kako se godec vedno bolj pograza v prepad, kako se prepušča groznemu vrtincu, kako mu poguba preti vedno groznejše. Res, ni nam treba zeló iskati te edinosti — te meri, kaže se skoro sama ob sebi.

Ali poleg tega tudi drugih stvari ne smemo prezreti. Umotvor zahteva mnogo mnogo od umetnika, in kritika mora te zahteve jasno razložiti. V naslovu se mora kolikor toliko zaznamovati središče celega dela, kar je hotel označiti tudi pesnik z naslovom »Godcu«. A tu ne

morem odobravati pesnikovega ukrepa. S tem je naznanil, da je hotel »godca« postaviti na prvo mesto, da mu je narodna pravljica o božji kazni nekako ozadje za svojevolsko sliko. In kaj naj z godcem? Ali je važna, znana oseba? Pravljica o njem ne vé ničesa, in v poeziji še imena nima. Ali se v njem kot v središču kaže, vse, kakor se je godilo v vasi? Ne, saj je tujec, v vás pride brez namena. On pomaga hudobnemu ljudstvu pogubiti se, a vendar je le nekako pri-taktno. Tudi je njegov delokrog — gostilna ali pivnica, in gozd, kjer čaka nedolžnega dekleta. V tem pač ni pogodil pesnik pravega momenta, in čitatelj si je takoj svest tega nedostatka prečitavši celo pesem.

Da bi boj med hudim in dobrim razkazal zanimivo, predočuje nam dvojni vpliv na godca: Na eni strani ga hoče pridobiti Zala, ki je nekak vzor ženske pohotnosti, na drugi vpliva nanj nedolžna Anka, priprosto, bogoljubno dekle. Tu je pač hotel pesnik kazati grešno, nasladno in pa čisto, plemenito, vzorno ljubezen. Anka naj bi mu bila rešilni angelj, vzbudila naj bi mu vero, zaupanje v samega sebe, sploh potegnila naj bi ga iz prepada. Pesnik razodeva ta namen dovolj. Godec hoče začeti novo življenje, pre-roditi in prenovati se hoče, da »najde v njegovi duši njena podoba svetlo, vredno mesto«. Vse-ka ima torej ta godčeva razmera z Anko idealno stran, katera pesniku ugaja in katero zato tudi dovolj opeva, uporablja.

Toda, ko to priznavamo, nečemo pa zamolčati, da je v konkretnem opisovanju teh razmer, v pesniškem vpodobovanju teh idej ali mislij, v celih dvogovorih, v risanju značajev, prizorov, naposled v posameznih izrazih — nekoliko nepri-merne, nedosledne, neestetične, tudi nen-rravnega, včasih napačnega in krivega.

Že v razmeri godca z Anko se nahaja — nekaj nedoslednosti in tudi nenravnosti. Godec je vsekako mož, ki je izkušal in okušal dobro in slabo. Da se je dal tako hitro ujeti Zali, to je znamenje, da njegova nravna moč ni velika. Ko pa pride do Anke: ves je prevzet, takoj se »uklanja njeni lepoti« in celó pred njo »pal bi na kolena«, rekoč: »Tebe hotel bi samo moliti.« Po teh groznih besedah moramo godca so-diti kot zaničevalca Boga, ki tudi na Anki ne vidi drugega, nego lice. In vendar se razvije ljubezen v oni vzornosti, ki sem je omenjal. Kaj vse bi bil pripravljen godec storiti, da bi pridobil si njo! Da, postati boljši, poštenejši, morebiti celó pobožnejši, da bi si pridobil — dekle. To je huda hiba v umotvoru, ker temu se protivi nravnost. Vprašam čitateljice: Koliko bi dale za poštenost, za pobožnost, za druge kreposti moža, ki je tak postal edino le in samo zato, da bi njim ugajal? Kakšno pre-obrnjenje je to, ako se zgodi samo zaradi ženske! In godec je tak mož. On ne začenja ljubiti kre-posti, ker je krepost vredna ljubezni, ampak, da bi s to krepostjo mogel ljubiti žensko. Tako nam popisuje ta razvoj naš spjev in pri tem ne kaže zaničevanja takemu mišljenju, ampak je odobruje, opeva, slavi. Ne rečem, da bi se ne smelo preobrnjenje godčevo tako popisovati, kakor je pesnik začel, da mu je namreč ne-dolžno dekle vzbudilo spomine lepe in nedolžne

njegove mladosti, in da so ga ti spomini pri-vedli do spoznanja in resničnega poboljšanja. A edino le ta motiv imeti za motiv preobr-njenja in to tudi poveljčevati, to se pravi, naj-višjo stvar, najlepšo prednost našo, krepost, podrejevati meseni strasti. To pa ni pesniško, ni lepo, ni dovoljeno, ker ni nravno. In Ankina podoba! Ta je pač ponesrečena in kazni proizvod. To nedolžno dekle, ki pa ima za svojo nedolžnost ali naivnost preveč modrosti, to nedolžno dekle se dá ujeti in ukleniti sramotnim zanjkam in nazadnje tudi pogine v njih od srčne bolesti nad nevrednim, a vedno še najstrastnejše ljubljanim godcem. Tu pač moram reči, da je Ankin konec naredil v vsakem oziru na-me najnepovoljniji vtis. Pobožna, dobra deklica, katere smrt hoče pesnik tudi poveljčati, ta si želi samo onega moža videti in nase ga pritisniti, predno umrje — poprej pobožno dekle! O kakšen prepad, kakšen premen! Zares, tu je peklo samo po-grabilo svojo žrtev. Ne trdim, da se tako ne more zgoditi: toda to je grozen, najgroznejši do-godjaj v celi povesti. Ako se loči duša od sveta, pozabivši na Boga in misleč samo na slast: tak dogodjaj bi se bil moral popisati drugače in naslikati z drugimi barvami. Vémo pač, da se godčevost ne hvali. Stara žena je godcu nekaj odkrila med drugim tudi to: »Srečo njeno boš uničil — In življenje ji umoril, — O, in potlej tudi tebi pride kazen« — — torej kazen za pregreho, recimo za njegovo najstrašnejšo pre-greho. Da, s tem bi naše čustvo bilo zado-voljno, a upira se mu oni grozni prizor. Pes-niku je ugajal, ki je iskal »effekta«, a nam se stresne srce, ne nad godcem samim, še bolj nad »nedolžno« Anko in tudi nad previdnostjo (a ne božjo), ki je ta prizor dopustila. Ne, pesnik naj ne išče takih posebnosti za svoj umotvor! Spominjam se, da sem o enakem isti-nitem slučaju bral v knjigi, ki je bila sostav-ljena iz samih takih pripovedij. Tudi tam hoče imeti umirajoča ženska svojega nepoštenega to-variša zraven sebe, ter pravi, da gré rada ž njim v peklo: a to je izgled najhujšega konca. Zato je konec uboge Anke ne samo žalosten, ampak tudi nepovoljen, grozen. Vprašajmo se dalje, kaj je vleklo Anko k tujemu možu, ko je vendar lahko spoznala njegovo hudobijo? Saj se je drznil na samem svetem mestu v cerkvi nadlegovati jo. Zala mu tudi ni dajala hvale v zadnjem pogovoru z Anko, in vendar še ob smrti je vzorni godec njeno edino hrepenenje. Skoro da bi ne žalovali za takim ženskim bitjem, kakor tudi ne moremo za bohotno Zalo.

Sevéda, odgovarja mi morebiti kdo, sévéda so za strogega preiskovalca težave. A tu imamo prav pravljico snov, in tu ni na mestu natančno merilo. — Kdor pozna pravljice našega naroda in tudi drugih narodov, vé, kako rahlo-čutne so zlasti v nravnem oziru. Da, prav ta lastnost naših pravljic je v čast našemu narodu. Zato pač ni bilo primerno na to podlago sta-viti take slike.

Dalje! Konec — strašen potop, grozna kazen — tak konec stoji na najtrdnejši, skoro bi rekel nekoliko pretirani verski podlagi naroda, ki neče pustiti greha brez hude očitvidne kazni

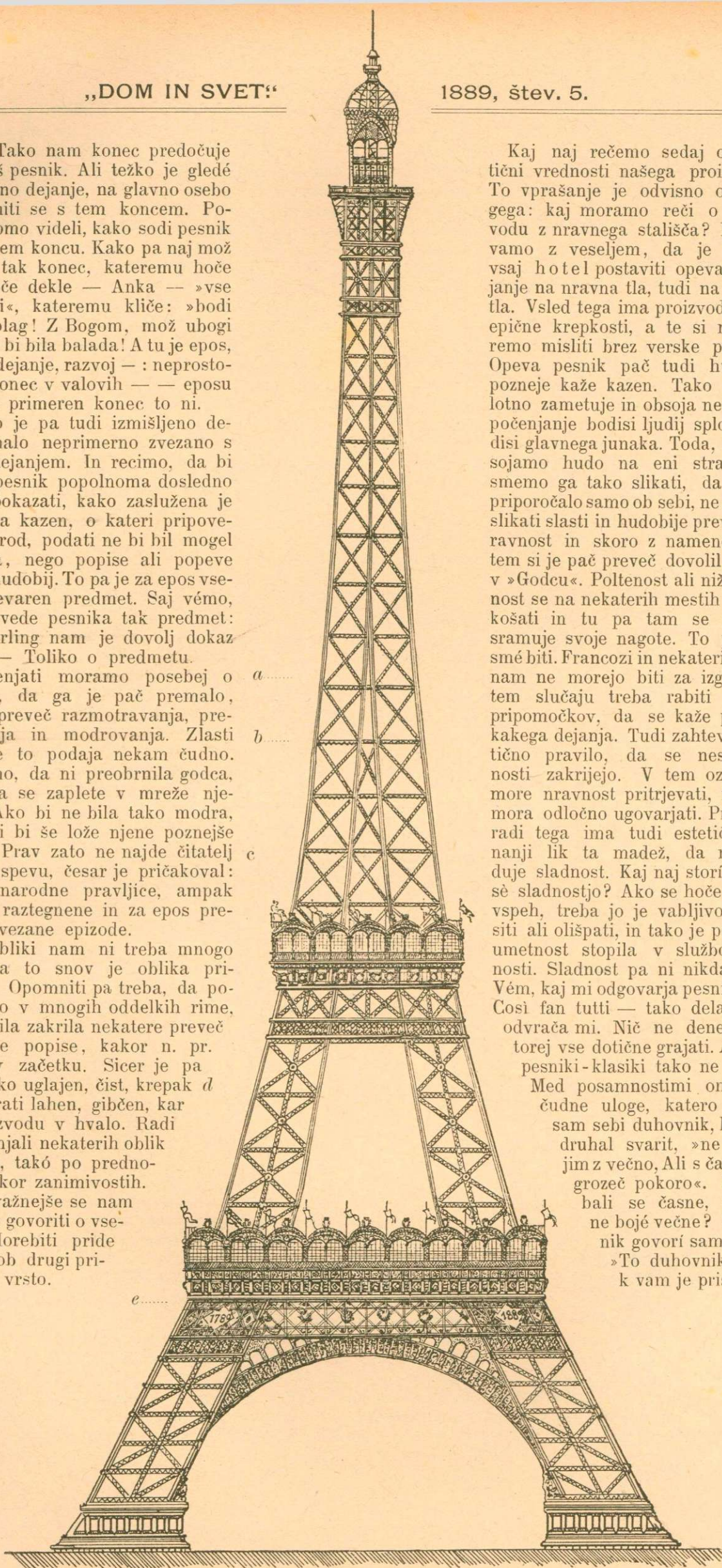
božje. Tako nam konec predočuje tudi naš pesnik. Ali težko je gledé na glavno dejanje, na glavno osebo sprijazniti se s tem koncem. Pozneje bomo videli, kako sodi pesnik sam o tem koncu. Kako pa naj mož zasluži tak konec, kateremu hoče umirajoče dekile — Anka — »vse oprostiti«, kateremu kliče: »bodi Bog ti blag! Z Bogom, mož ubogi ti!« Naj bi bila balada! A tu je epos, ki ima dejanje, razvoj — : neprosto-voljni konec v valovih — — eposu do cela primeren konec to ni.

Zato je pa tudi izmišljeno de-janje malo neprimerno zvezano s celim dejanjem. In recimo, da bi se bil pesnik popolnoma dosledno trudil pokazati, kako zaslužena je bila ona kazen, o kateri pripoveduje narod, podati ne bi bil mogel drugega, nego popise ali popeve samih hudobij. To pa je za epos vse-kako nevaren predmet. Saj vémo, kam zavede pesnika tak predmet: Hammerling nam je dovolj dokaz za to. — Toliko o predmetu.

Omenjati moramo posebej o dejanju, da ga je pač premalo, da je preveč razmotravanja, pre-vdarjanja in modrovanja. Zlasti Anki se to podaja nekam čudno. Ne samo, da ni preobrnila godca, še sama se zaplete v mreže nje-gove. Ako bi ne bila tako modra, prenesli bi še lože njene poznejše zmote. Prav zato ne najde čitatelj tega v spevu, česar je pričakoval: mične narodne pravljice, ampak preveč raztegnene in za epos pre-malo zvezane epizode.

O obliki nam ni treba mnogo reči. Za to snov je oblika pri-kladna. Opomniti pa treba, da pogrešamo v mnogih oddelkih rime, ki bi bila zakrila nekatere preveč navadne popise, kakor n. pr. takoj v začetku. Sicer je pa jezik jako uglajen, čist, krepak *d* in *h* krati lahen, gibčen, kar je proizvodu v hvalo. Radi bi omenjali nekaterih oblik posebej, takó po predno-stih, kakor zanimivostih. Toda važnejše se nam je zdelo govoriti o vse-bini. Morebiti pride oblika ob drugi pri-liki na vrsto.

Kaj naj rečemo sedaj o este-tični vrednosti našega proizvoda? To vprašanje je odvisno od dru-gega: kaj moramo reči o proiz-vodu z navnega stališča? Prizna-vamo z veseljem, da je pesnik vsaj hotel postaviti opevano de-janje na navnna tla, tudi na verska tla. Vsled tega ima proizvod precéj epične krepkosti, a te si ne mo-remo misliti brez verske podlage. Opeva pesnik pač tudi hudo, a pozneje kaže kazen. Tako on ce-lotno zametuje in obsoja nenravno počenjanje bodisi ljudij sploh, bo-disi glavnega junaka. Toda, ko ob-sojamo hudo na eni strani, ne smemo ga tako slikati, da bi se priporočalo samo ob sebi, ne smemo slikati slasti in hudobije preveč na-ravnost in skoro z namenom. V tem si je pač preveč dovolil pesnik v »Godcu«. Poltenost ali nižja čut-nost se na nekaterih mestih preveč košati in tu pa tam se nič ne sramuje svoje nagote. To pač ne smé biti. Francozi in nekateri Nemci nam ne morejo biti za izgled. V tem slučaju treba rabiti drugih pripomočkov, da se kaže podlost kakega dejanja. Tudi zahteva este-tično pravilo, da se nespodob-nosti zakrijejo. V tem oziru ne more navnost pritrjevati, marveč mora odločno ugovarjati. Prav za-radi tega ima tudi estetični zu-nanji lik ta madež, da nadvla-duje sladnost. Kaj naj stori pesnik sè sladnostjo? Ako se hoče doseči vspeh, treba jo je vablivo okra-siti ali olišpati, in tako je pesniška umetnost stopila v službo slad-nosti. Sladnost pa ni nikdar lepa. Vém, kaj mi odgovarja pesnik sam: Così fan tutti — tako delajo vsi, odvraca mi. Nič ne dene, treba torej vse dotične grajati. A dobri pesniki-klasiki tako ne delajo. Med posamnostimi omenjam čudne vloge, katero nalaga sam sebi duhovnik, ki pride druhal svarit, »ne preteč jim z večno, Ali s časno jim grozeč pokoro«. Bodo-li bali se časne, ako se ne bojé večne? Duhov-nik govori sam o sebi: »To duhovnik ni, ki k vam je prišel, Mi-

slite, da mož stoji pred vami, Ki v življenji je izkusil mnogo.« Tako je pač gluhim ušesom moral govoriti, ako ni hotel biti duhovnik, ki v imenu Boga živega govori, marveč samo mož, ki umeje znamenja v prirodi? Rečem odkrito, da groženj takega duhovnika bi se jaz kar nič ne bal, naj bi bil sam največji grešnik. Ako se Boga ne bojim, priroda mi še na mari ni. Kar govori ta duhovnik, to pač jemlje končni kazni mnogo pomena. Tu bi se skoro zdelo, da je priroda sama po sebi, ker se je tako primerilo. napravila ono katastrofo, a ne Bog — pravični. In tako se nikakor ne dá opravičiti, kar čitamo ob koncu: »Dobrotno Bog naj zmote sodi, Le zmote so rodile greh! Izbrisana krivica bodi, Očiščen greh v valovih teh!« — To pa ni res in to se zgoditi ne more. Zmota ni rodila greha; kar prihaja iz napačne, uporne, sladnostim udane volje: ta volja je rodila greh. Ali se je »godec« samo motil in bohotna Zala ž njim? Krivica pa je tu v teh valovih kaznovana, izbrisana ni, ne more biti. In greh tudi ni očiščen. Le mali grehi se očiščujejo v vicah; a smrtni grehi, ki se niso izbrisali v življenju, ti se ne izbrišejo nikdar, kaznen zanje je večna.

Toliko je bilo treba reči o tem znamenitem proizvodu, da ne hvalimo slepo, ampak svarimo z najboljšim namenom pred napakami. Gospod pesnik je čitateljem »Dom in Svet«-a dobro znan, znana smer njegove poezije. To nas ne zadržuje kazati napake kritikovanega proizvoda, kakor smo z veseljem povdarjali njegove prednosti. Omenjamo radi tudi elegantno Zunanjo obliko tega dela. — Lahko rečemo: »Godec« je znamenito, res umetniško delo, na katerem kritika prav zaradi tega ne dela napak.

Dalo bi se o takem proizvodu pisati še mnogo. Toliko naj zadostuje. Povedal sem prostorsko svoje misli. Vém pa tudi, da mnogi čitatelji enako mislijo. Gospod pesnik se je hotel postaviti na tisto stališče, na katerem je večina današnjih pesniških proizvodov. Močno, neukrotljivo strast — to slikaj naravnost, golo, realno, češ, to je vzvišeno, pesniško, to gane! A tudi v tem oziru govorim odkrito: To se ne ujema z mišljenjem in čutenjem, z duhom našega naroda. To je tuje. In tudi v tem — ni zadel gosp. pisatelj narodnega duha, godec — junak — ni list z naše gore. In v tem oziru je »godec« — pravi antipod Prešérnovemu Črtomiru.

Vém, težko je plavati proti toku. Pesnik naš to čuti. Pač čuti, da se je sedaj preveč udal toku, boječ se, da bi sicer muza njegova bila zaničevana. A prepričani smo, da bo čislana, ako bode otravila te sponne in rada uklonila glavo večnim nraavnim zakonom. Saj le to je večno in stalno, kar je res dobro, nraavno dobro. Ali ni ta zavest tudi pesniku in pisatelju najsrečnejša in blažilna, da je sè svojo poezijo, sè spisi svoj narod dvigal do nraavnosti, utrjeval ga in krepil? Takemu — pesniku na veke blag spomin! A kaj, ako bi čitatelj moral reči z godcem:

Pekla ognjene strásti
Vid mi jemljó in sluh;
K neba prečisti slásti
Sili zaman moj duh —

— kaj, ako bi ob koncu poezije tako moral tožiti? Kaj, ako bi še tožil ne? Ali se bodo res »sredi viharja umirila nemirna srca?« Le v kreposti je mir, le v kreposti je sreča.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

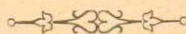
Učiteljsko društvo »Hrv. pedagogijski knjiž. zbor« je izdalo letos dve knjigi. Prva je Širolin prevod Rousseau-ovega: „**Emila**“. Rad priznavam zasluge in pa marljivost »pedagogijskega zbora«, vendar ne pojnim, zakaj je izdal delo, katero sta cerkev in država obsodili, katero se niti čitati ne smé. Kaj ni dosti drugih poštenih pedagogijskih del, katera so pisana na krščanski podlagi? Še takó se donašajo iz drugih slovstev smeti in pa razna kriva načela in nauki, sedaj je pa počelo izdajati take knjige društvo, kateremu je v prvi vrsti naloga, da skrbi tudi za pravo vzgojo, katerega člani, največ ljudski učitelji, so za duhovniki prvi pozvani, da vodijo narod in vzgajajo mladino po zdravih, krščanskih načelih. »Pedag. sbor« se sicer izgovarja, češ, da treba pedagogu znati tudi nasprotna načela in pa, da je tudi v »Emilu« mnogo lepih naukov: vendar bi pedagog, če bi se hotel poučiti o mnenju nasprotnikov, čeravno mu to ni potrebno, tudi od kod drugod lahko upoznal vsebino »Emila« (če ne zná francoski, saj imajo tudi Nemci in Srbi »Emila« v prevodu), a gledé onih lepih naukov v »Emilu« mislim sè sv. Jeronimom, da je težkó zlato v blatu iskati. Bilo, kakor mu drago, pedag. sbor bi s to knjigo lahko prizanesel hrv. slovstvu.* — Drugo delo pa, katero je letos »pedagogijski sbor« izdal, je druga knjiga J. Tomićevega „**Siela**“. Ta knjižica je prav izvrstna in na temelju raznih pripovedek in historijskih dogodkov poučuje mladino, največ deklice.

SRBSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

Srbski ljudski učitelj Janko M. Veselinović, kateri se je lani jako proslavil s svojim romanom iz narodnega življenja: „**Seljanki**“, (kateri je izišel v »Otačbini« štev. 70—78.), izdal je letos v Šabcu drugo knjigo: „**Slike iz seoskog života**“. — Že leta 1886 je izdal prvo knjigo svojih »Slik«, med katerimi so nekatere tako izvrstne, da so že na talijanski in francoski jezik prestavljene. V drugi knjigi je podal svojemu narodu zopet sedem pripovedek iz srb. narodnega življenja, izmed katerih so nekatere vže po raznih srbskih listih tiskane, nekatere so pa nove. Veselinović je mlad pisatelj, ali zeló nardarjen in pozna posebno dobro narodno življenje, zato naj oni, kateri hoče upoznati pravega srbskega kmeta in pogledati v njegovo dušo, čita lepe Veselinovićeve pripovedke. (Dalje.)

*) Obširno in temeljito je obsodil to početje »Pedag. zbora« prvi hrvatski pedagog, profesor dr. Martin Štiglic v »Narodnih novinah«.

Raznoterosti.

Orjaški Eiffelov stolp. V spomin in proslavo 100letnice, odkar se je začela francoska preukcija (1789), postavili so v Parizu orjašk stolp, ki je najvišja stavba na svetu. Visok je 300 m in je iz samega jekla ter železa. Dne 30. marca je bil s slovesnostjo dovršen. Ker je ta stavba pač nenavadna in zanimiva, prinašamo njeno podobo, kakor jo je za »Dolenjske Novice« izrisal domač risar. Da si morejo čitatelji prav predstavljati stolp, dostavljamo: v podobi vidimo samo eno stran; zato se od vseh štirih strani enako vidi, kakor tukaj. Za pregled primerjajmo tu le nekatere višočine! Šmarna gora se dviga nad Savo pri Brodu 368 m, torej le za 68 m je Šmarna gora višja nego stolp. Stolp v Washingtonu ima 175 m (v podobi a), stolna cerkev v Kolinu 159 m (b), sv. Štefana cerkev na Dunaju 133 (c), višočina stolpa ljubljanskega grada nad mestom 101 m (d), zvonik ljubljanske stolnice ok. 50 m (e). Ta stolp nas spominja babilonskega stolpa.

Assyrien und Babylonien nach den neuesten Entdeckungen. Von Dr. Fr. Kaulen. 3. Aufl. 1885. Freiburg. Herder. Vel. 8°. Str. XII. 266. Cena 2 gld. 48 kr.

Ta knjiga nam pripoveduje o oni deželi, v kateri je stal babilonski stolp, o Babiloniji in mogočni Assiriji. O obeh deželah nam pripoveduje mnogo sv. pismo. Kdor se zanima za staro sveto zgodovino ali za nova odkritja, naj seže po tej knjigi znanega učenjaka. »Dom in Svet« bode ob svojem času tudi poročal o raznih odkritjih v onih deželah, ki zanimajo ves učenjaški svet. Omenjeno knjigo krasí mnogo slik, med njimi natančna po naravi izdelana slika ilovnate plošče z dvojezičnim klinastim napisom. Na strani 83 kaže slika »Birs Nimrud« — Nimrodov stolp, o katerem trdè, da je to znani babilonski stolp, ali boljše: zidava na podlagi babilonskega stolpa.

† **Janko Jurković.** Hrvati so 20. marca izgubili moža, kateri je spadal med prve njene književnike, a ta mož je bil Janko Jurković, naj zato tudi v »Dom in Svet«-u v kratko očrtamo njegovo življenje in delovanje. J. Jurković se je rodil v Požegi 21. oktobra 1827. Ko je dovršil gimnazijske nauke, stopil je v zagrebško semenišče, kjer je dovršil vse bogoslovne študije in bil eden izmed najboljših predsednikov »Sbora duhovne mladeži zagrebske.« Jurković ni dočakal, da bi stopil v vzvišeni duhovniški stan; premlád, da sprejme svečeniški red, tega moral je čakati, in v tem čakanju zateklo ga je burno leto 1848. Mladi Jurković je slekel črno haljo, začel se učiti prava, potem leta 1851 pa filozofije in postal l. 1854 suplent na gimn. v Oseku, pozneje v Zagrebu. Ali že l. 1862 odšel je v dvorsko pisarno na Dunaj in se od ondod l. 1865 za šolskega nadzornika v svojo domovino povrnil, kjer je

postal l. 1874 svetovalec deželne vlade, kar je ostal do svoje smrti.

Mnogostrano je književno delovanje Jurkovićevo. Najbolj se je odlikoval na humorističnem polju (»Pavao Čuturić«, komični ep.: »Kako se psi i mačke povadiše« itd.) in tu bode izvestno Jurković na prvem mestu ostal. Vendar tudi druge njegove pripovedke (posebno so krasne tri za mladino: »Tri lipe«, »Prelja«, »Darinka i Milko«) so lepe, a v njih se odlikuje zlasti vzoren jezik in slog Jurkovićeve. Jurković je napisal tudi več igrokazov, kateri so po vsebini in po sestavi izvrstni, čeravno se na pozorišču niso mogli vzdržati. Jurković je pisal tudi znanstvene razprave v »Radu«, katere so prav zanimive (»O narodnom komusu«, »Ženski značaji u naših národnih pjesmah«, »Ob uzvišenom« itd.). Matica hrvatska je izdala od l. 1878—1881 četiri zvezke njegovih del. Napisal je tudi: »Žiće sv. Alojzija.«

Jurković je bil blag značaj, prijatelj národa in šolstva, prava hrvatska duša. Lahka mu zemljica!

† Matej Cigale.

»Dom in Svet« ter urednik njegov žalujeta nad smrtjo učenjaka, rodoljuba in bližnjega rojaka Mateja Cigale t. a. Umrl je dne 20. aprila na Dunaju, previden se svetimj zakramenti za umirajoče. Rodil se je v fari Črni Vrh nad Idrijo in sicer v malem kraju »Loime«, kjer živi še brat njegov. Upamo, da mu bomo mogli postaviti v »Dom in Svet«-u mal spomenik. Naj v miru počiva!

† **Janez Šubić,** rojen 26. okt. 1850, povspjel se je do visoke stopinje slikarske umetnosti. Umrl kot profesor na umetn. obrtnem muzeju v Kaiserslauternu dne 25. aprila t. l.

Vzdih za Janezom Šubićem.

Oh zopet si, nesrečna domovina,
Prezvestega ti sina izgubila.
V bolesti tej — ne vém ti tolažila:
Kipi naj prosto srčna bolečina!

Ločila vaju daljna je tujina,
On ti pošiljal verno pozdravila; —
A da bi skor za vselej se združila,
Spolnila ni se želja mu edina.

In zdaj — solzé na grob mu liješ rani!
Oj lij je — jokajoč, kot mati joka
Na grobu jej predragega otroka!

In pa spomin hvaležno mu ohrani:
Saj on ti je poklonil umotvore,
Da takih drugi nihče ti ne more.

Fran Selski.

Cena: Za celo leto 2 gld.; za pol leta 1 gld. Uredništvo in upravništvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik **dr. France Lampe.** Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.